

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO
ZA OKRES OD 11 VI 1997 DO 31 V 2000 R.**

Sprawy organizacyjne

Na dzień 11 VI 1997 r. Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historycznego liczył 216 członków, natomiast na dzień 31 V 2000 r. liczy on 233 członków, a zatem przybyło 17 członków. Podczas kadencji, która upłynęła zmarło 6 naszych członków, w tym prof. dr Zofia Libiszowska, Honorowy Członek PTH, prof. dr habil. Jan Fijałek, prof. dr Stefan Krakowski, prof. dr habil. Jerzy Włodarczyk a ponadto księgowy Oddziału Leonard Pilc. W okresie sprawozdawczym przyjęto na członków PTH 24 osoby (w r. 1997 – 6, 1998 – 6, 1999 – 5, 2000 – 7), natomiast z naszych szeregów ubyło 7 osób (zmarli – 6, rezygnacja – 1).

W dniu 11 czerwca 1997 r. na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym członków OŁ PTH wybrano nowe władze Oddziału. Prezesem Oddziału został prof. dr hab. Stefan Pytlas, do Zarządu Oddziału weszło, poza Prezesem, 16 osób: dr Marek Adamczewski, prof. dr hab. Mieczysław Bandurka, mgr Julian Baranowski, mgr Teresa Bednarowicz, dr Jan Chańko, mgr Konrad Czernielewski, dr habil. Albin Głowacki, dr Tadeusz Grabarczyk, mgr Kazimierz Lang, dr Maria Nartonowicz-Kot, dr Leszek Olejnik, prof. dr hab. Stefan Pytlas, mgr Ewa Szlegier, prof. dr hab. Jan Szymczak, mgr Maria Wisińska-Kluba, prof. dr hab. Edward Wiśniewski, dr Hanka Żerek-Kleszcz.

Zarząd OŁ PTH wyłonił Prezydium, do którego oprócz Prezesa weszli: dr J. Chańko - wiceprezes Oddziału ds. organizacyjnych, prof. dr hab. Wiśniewski - wiceprezes Oddziału i Redaktor „Rocznika Łódzkiego” (od t. 45), dr M. Adamczewski - sekretarz Oddziału, dr T. Grabarczyk - skarbnik Oddziału, mgr Ewa Szlegier - zastępca skarbnika, dr Maria Nartonowicz-Kot - sekretarz „Rocznika Łódzkiego”, prof. dr hab. Jan Szymczak - członek Prezydium, - Łódź, prof. dr hab. Mieczysław Bandurka - członek Prezydium.

W pracach organizacyjnych Zarządu Oddziału i jego Prezydium pomagał mgr T. Toborek, który został dokooptowany do Zarządu 24 III 1998 r., po rezygnacji mgr Ewy Szlegier i objął funkcję zastępcy sekretarza Oddziału.

Komisję Rewizyjną OŁ PTH w okresie sprawozdawczym tworzyli: dr Andrzej Dyło, dr Jarosław Kita, dr Bogusław Rakowski - przewodniczący KR, mgr Jan Tomczak- sekretarz, mgr Maciej Wilmański.

Podczas Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego OŁ PTH wybrano delegatów na Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Historycznego. Byli to (w porządku alfabetycznym): dr Marek Adamczewski, prof. dr hab. Mieczysław Bandurka, mgr Teresa Bednarowicz, dr Jan Chańko, dr Maciej Janik, dr Maria Nartonowicz-Kot, prof. dr hab. Stefan Pytlas, dr

Bogusław Rakowski, prof. dr hab. Jan Szymczak, prof. dr hab. Józef Śmiałowski, mgr Jerzy Wojniłowicz. Zastępcami delegatów zostali: dr Andrzej Dyło, prof. dr hab. Edward Wiśniewski.

Na walnym Zgromadzeniu PTH w Olsztynie, we wrześniu 1997 r., do władz centralnych Towarzystwa weszli z naszego Oddziału: prof. dr hab. J. Szymczak - członek Zarządu Głównego, wybrany na jego pierwszym posiedzeniu na wiceprezesa ZG PTH do spraw kontaktów z Oddziałami; dr M. Janik - członek Centralnej Komisji Rewizyjnej; prof. dr hab. M. Bandurka, doc. dr R. Rosin i dr E. Trzcńska - członkowie Sądów Koleżeńskich I i II Instancji.

W XVI Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich we Wrocławiu (IX 1999) udział wzięło 20 członków naszego Oddziału. 10 z nich przedstawiło referaty na 8 sympozjach: prof. dr habil. J. Matuszewski, *Złamana pieczęć* (II. Historia wieków średnich); prof. dr habil. J. Grobis, *Racja stanu, polityka rozbiorowa a przypadek w Oświeceniu*, dr Z. Anusik, *Konfederacja targowicka i drugi rozbiór Polski w świetle korespondencji ambasadora szwedzkiego w Petersburgu, Kurta von Stedingcka* (III. Historia nowożytna); dr hab. R. Stobiecki, *Reaktualizacja mitu historii „prawdziwej”. Kilka uwag na temat polskiej historiografii końca XX wieku* (VIII. Metodologia historii i historia historiografii); dr J. Chańko, *Stan i perspektywy nauk pomocniczych historii nowożytnej i najnowszej* (X. Nauki pomocnicze historii); prof. dr habil. J. Janczak, *Problem rewizji i korekty statystyki ludnościowej Królestwa Polskiego* (XII. Demografia historyczna); dr E. Trzcńska, *Uczeń w teatrze edukacji historycznej* (XIII. Dydaktyka historii); prof. dr habil. A. M. Brzeziński, *Zagadnienie bezpieczeństwa zbiorowego w stosunkach międzynarodowych (1919-1939)* (XVII. Historia stosunków międzynarodowych); dr M. Dutkiewicz, *Służba zdrowia Legionów*, prof. dr habil. A. Felchner, *Służba zdrowia Wojska Polskiego w okresie walki o niepodległość i granice (1918-1921)* (XXIV. Historia medycyny).

W minionej kadencji Zarząd OŁ PTH zbierał się 24 razy (1997 - 7; 1998 - 7; 1999 - 6; 2000 - 4). Problematyka posiedzeń Zarządu obejmowała sprawy naukowe i wydawnicze oraz sprawy organizacyjne. Wśród spraw wydawniczych omawiano zasady funkcjonowania i finansowania „Rocznika Łódzkiego” i podjęcia ścisłej współpracy w tym zakresie z Archiwum Państwowym w Łodzi. Analizowano postępy negocjacji dotyczących monografii miast – Głowna i Sieradza, Brzezin, Łasku i Zduńskiej Woli. Zaś do problemów organizacyjnych, podejmowanych na posiedzeniach Zarządu należały: działalność kół terenowych i sekcji, organizacja posiedzeń plenarnych, przygotowanie i zatwierdzenie materiałów sprawozdawczych (rocznych, z połowy kadencji oraz po jej zakończeniu), przyjęcia i skreślenia członków, sprawy regulowania składek członkowskich i zmiany ich wysokości, a także zajmowano się kwestią kolportażu wydawnictw Oddziału. Zarząd podjął ponadto problematykę jubileuszu 75-lecia Oddziału oraz udziału naszych przedstawicieli w Walnym Zgromadzeniu PTH jesienią 1997 r. i na XVI

Powszechnym Zjeździe Historyków we Wrocławiu we wrześniu 1999 r. i dokonał oceny przebiegu tych wydarzeń.

Działalność naukowa

W okresie sprawozdawczym odbyły się 20 plenarnych posiedzeń Oddziału, przeciętnie raz w miesiącu z przerwą w czasie wakacji (Załącznik 1 - Chronologiczny wykaz plenarnych posiedzeń naukowych OŁ PTH). We wrześniu 1999 r. nie zorganizowano posiedzenia plenarnego w związku z trwającymi we Wrocławiu obradami XVI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich.

OŁ PTH zorganizował w minionej kadencji trzy sesje naukowe:

575 lat miasta Łodzi (1423-1998) - 15 maja 1998 r. - współorganizatorzy: Urząd Miasta Łodzi, Archiwum Państwowe w Łodzi - referaty: prof. dr hab. W. Puś, *Łódź - europejskie miasto przemysłowe*; prof. dr hab. M. Koter, *Geneza układu przestrzennego Łodzi*; prof. dr hab. S. M. Zajączkowski, *Osadnictwo wiejskie na obszarze Wielkiej Łodzi do XVI wieku*; dr H. Żerek-Kleszcz, *Wiejska okolica dawnej Łodzi w XVII i XVIII wieku*; dr K. Woźniak, *Rola osadnictwa w Łodzi na początku XIX wieku*; prof. dr hab. S. Pytlas, *Społeczność łódzka na przełomie XIX i XX wieku*; prof. dr hab. M. Bandurka, *Łodzianie w drodze do niepodległości*; dr J. Chańko, *Łódź XIX i XX wieku - miasto prowincjonalne?*

80 rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę - Łódź, 10 listopada 1998 r. - współorganizatorzy: Instytut Historii UŁ, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Łodzi - referaty: prof. dr hab. P. Samuś, *Druga Rzeczypospolita. Dokonania i wartości*; prof. dr hab. K. Badziak, *Trudne lata. Problemy gospodarcze Polski Odrodzonej*; prof. dr hab. W. Kozłowski, *Pierwsi dowódcy Okręgu-Korpusu Łódź w latach 1918-1922*; dr M. Nartonowicz-Kot, *Kształtowanie się samorządu w Łodzi i regionie w pierwszych latach niepodległości*; dr M. Budziarek, *Tworzenie zrębów. Pierwsze lata funkcjonowania rzymsko-katolickiej diecezji łódzkiej*; mgr K. Czernielewski, *28 Pułk Strzelców Kaniowskich - Dzieci Łodzi*; mgr M. Głowacka, *Rok 1918 w zbiorach Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi*; mgr H. Siemiński, R. Iwanicki, *Miejsca pamięci narodowej w województwie łódzkim*

80 rocznica odzyskania niepodległości - Zgierz, 11 listopada 1918 r. - współorganizatorzy: Prezydent Miasta Zgierza, Towarzystwo Przyjaciół Zgierza - referaty: dr K. Woźniak, *Zgierz na początku XX wieku i podczas I. Wojny światowej*; prof. dr hab. M. Bandurka, *Odzyskanie niepodległości. 11 listopada 1918 roku w Zgierzu*; dr M. Nartonowicz-Kot, *Kształtowanie się władz miejskich i samorządowych w Zgierzu po odzyskaniu niepodległości*.

Koła Terenowe organizowały własne posiedzenia naukowe. Ponadto członkowie Oddziału wygłaszali odczyty poza siedzibą Towarzystwa we

współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami (Załącznik 2 - Wykaz odczytów poza siedzibą Oddziału).

Członkowie Oddziału wchodzi w skład redakcji, rad programowych i komitetów programowych różnych czasopism naukowych¹.

Działalność wydawnicza

Na działalność wydawniczą Oddziału złożyły się publikacje periodyczne (wydawany wraz z Archiwum Państwowym w Łodzi „Rocznik Łódzki”) i opublikowane we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami. Opublikowane zostały materiały z każdej ze zorganizowanych przez Oddział sesji naukowych: część referatów sesji 575-lecia Łodzi na łamach t. XLV „Rocznika Łódzkiego”, Oddział był także współwydawcą dwóch zbiorów materiałów z sesji naukowych w Zgierzu i Łodzi poświęconych 80 leciu odzyskania niepodległości przez Polskę². W okresie sprawozdawczym opublikowane zostały trzy tomy „Rocznika Łódzkiego”. Koło w Tomaszowie Mazowieckim opracowało kolejne dwa zeszyty Tomaszowskiego Słownika Biograficznego. Długo oczekiwana monografia Brzezin, pod red. prof. dr hab. K. Badziaka, ukazała się w 1997 r. Jeszcze w maju 1996 r. Oddział nasz przekazał zleceniodawcy, Urzędowi Miasta Łasku, w pełni opracowaną redakcyjnie monografię tego miasta, pod red. prof. dr hab. J. Śmiałowskiego, ostatecznie w 1998 r. ukazała się ona drukiem.

Chronologiczny wykaz wydawnictw OŁ PTH zawiera Załącznik 3.

W stadium planowania i prac przygotowawczych oraz uzgodnień z władzami są monografie Główna (redaktor prof. W. Kozłowski), Sieradza (redaktor prof. J. Szymczak) i Świnic Warckich.

Olimpiady i konkursy

W okresie sprawozdawczym odbyły się: XXIV Olimpiada Historyczna (1997/1998), XXV Olimpiada Historyczna (1998/1999), XXVI Olimpiada Historyczna (1999/2000) - zorganizowane przez Komitet Okręgowy Olimpiady Historycznej w Łodzi pod przewodnictwem prof. dr hab. S. M.

¹„Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica”; „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica”; „Fasciculi Archaeologiae Historicae”; „Kronika Miasta Łodzi”; „My Sybiracy”; „Rocznik Kaliski”; „Sieradzki Rocznik Muzealny”.

²Zgierz w dobie odzyskania niepodległości. *Materiały sesji popularnonaukowej z okazji 80. Rocznicy odzyskania niepodległości – 11 listopada 1988 r.*, pod red. J. Chańko, Zgierz 1988, ss. 32; *O suwerenność państwową i narodową. W 80 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę (Materiały sesji naukowej. Łódź – 10 listopada 1988 r.)*, pod red. S. Pytłasa, H. Siemińskiego, Łódź 1999, ss. 230.

Zajączkowskiego³. Prace Komitetu i organizowane przezeń zawody II stopnia odbywały się w gmachu Instytutu Historii UŁ.

XXIV Olimpiada Historyczna. W zawodach I stopnia uczestniczyło 234 uczniów z 44 szkół. Do zawodów II stopnia szkoły skierowały 158 uczestników, z których 95 przeszło pomyślnie weryfikację. Zawody II stopnia (okręgowe) odbyły się w dniach 17, 23-24 stycznia 1998 r. Na podstawie wyników zawodów II stopnia jury wyłoniło 22 uczniów zaproponowanych jako kandydatów do eliminacji centralnych. Komitet Główny zakwalifikował ostatecznie do eliminacji centralnych 10 uczniów z naszego okręgu. Na eliminacjach centralnych, które odbyły się w dniach 27-31 marca 1998 r. w Gdańsku – pięcioro z nich zostało laureatami (4, 5, 6, 25, 30 miejsce), reszta zaś otrzymała uprawnienia finalistów (Załącznik 4 - Laureaci i finaliści XXVI-XXVI Olimpiad Historycznych z okręgu łódzkiego).

W ramach XXVI Olimpiady Historycznej przeprowadzony został konkurs pt. „Parlamentaryzm w Polsce” na temat: „Centralne instytucje państwa polskiego. Od początków państwowości do czasów współczesnych”, w którym na etapie okręgowym wzięło udział 106 uczniów. Do etapu centralnego tego konkursu zakwalifikowała się uczennica I LO w Piotrkowie Trybunalskim – Anna Zakrzewska, na eliminacjach centralnych uzyskała ona tytuł laureata konkursu.

XXV Olimpiada Historyczna. W zawodach I stopnia uczestniczyło 234 uczniów z 55 szkół. Szkoły zaproponowały 147 z nich jako kandydatów do zawodów II stopnia, po weryfikacji przystąpiło do nich 96 uczestników. Zawody II stopnia przeprowadzone zostały w dniach 16, 22-23 stycznia 1999 r., a w ich rezultacie jury wyłoniło 15 uczniów jako kandydatów do eliminacji III stopnia. Komitet Główny zakwalifikował ostatecznie do eliminacji centralnych 6 uczniów z naszego okręgu. Zawody centralne (26-30 marca 1999) wyłoniły z okręgu łódzkiego trzech laureatów (2, 10, 11 miejsce) a trzech pozostałych uczniów uzyskało uprawnienia finalistów.

W ramach XXV Olimpiady Historycznej przeprowadzony został konkurs „Parlamentaryzm w Polsce”, na temat „Kreowanie władz publicznych w dziejach polskich”. Do konkursu przystąpiło w okręgu łódzkim 54 uczniów. Po

³Skład Komitetu: prof. dr hab. S. M. Zajączkowski (przewodniczący), mgr J. Tomczak (sekretarz), prof. dr hab. J. Szymczak, prof. dr hab. K. Badziak, prof. dr hab. S. Pytlas, dr E. Trzcńska, dr M. Nartonowicz-Kot, dr P. Krupczyński, dr K. Jedynakiewicz.

Skład Komisji Egzaminacyjnej: prof. dr hab. S. M. Zajączkowski (przewodniczący), prof. dr hab. S. Pytlas, dr E. Trzcńska, dr M. Nartonowicz-Kot, dr P. Krupczyński, dr T. Grabarczyk. Członkami Komisji z ramienia władz oświatowych byli: mgr T. Bednarowicz (przedstawiciel woj. łódzkiego), mgr B. Śpiewak, (przedstawiciel woj. piotrkowskiego), mgr Z. Kępka, mgr Grażyna Zakonnik – XXV Olimpiada (przedstawiciele woj. skierniewickiego), mgr M. Jędrzejewski (przedstawiciel woj. sieradzkiego). Po reformie administracji 1999 r., Komitet obejmuje obszar województwa Łódzkiego w jego nowych granicach. W Olimpiadach XXV i XXVI wymienione powyżej osoby były nadal członkami Komisji - z ramienia Kuratorium Oświaty w Łodzi.

egzaminie testowym do etapu centralnego zakwalifikowały się trzy uczennice: Justyna Badziak (XXIX LO w Łodzi), Anna Brzeska (I LO w Piotrkowie Tryb.) i Dorota Wiśniewska (XV LO w Łodzi). Uzyskały one, w eliminacjach centralnych, tytuły laureatów Konkursu.

XXVI Olimpiada Historyczna. Do eliminacji szkolnych przystąpiło 340 uczniów z 67 szkół. Do udziału w II etapie szkoły zaproponowały 183 uczniów, z których Komitet Okręgowy pozytywnie zaopiniował 124 uczestników. Zawody II stopnia przeprowadzone zostały w dniach 15, 21-22 stycznia 2000 r. Na podstawie wyników eliminacji okręgowych jury wyłoniło 15 uczniów, którzy zostali zaproponowani Komitetowi Głównemu jako kandydaci do eliminacji centralnych. Komitet ten zakwalifikował do eliminacji centralnych 7 uczniów. Eliminacje centralne odbyły się w dniach 24-28 marca 2000 r. w Gdańsku-Jelitkowie, wyłaniając z okręgu łódzkiego jako laureata Kamilę Szczepańską (XXI LO w Łodzi), 5 uczniów uzyskało uprawnienia finalistów.

W ramach XXVI Olimpiady przeprowadzony został konkurs „Parlamentaryzm w Polsce” na temat „Miejsce parlamentu w ustroju państwa polskiego”, do którego przystąpiło 106 uczniów. Do etapu centralnego zakwalifikowało się dwoje uczniów (Ewelina Kostrzevska - IX LO Łódź i Tomasz Drabowicz – XXXI LO Łódź). Załącznik 4 zawiera wykaz laureatów i finalistów wszystkich trzech Olimpiad Historycznych.

Przedstawiciele OŁ PTH, dr habil. A. Głowacki i dr B. Rakowski, corocznie uczestniczyli jako jurorzy w organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Łodzi eliminacjach okręgowych Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym, a w 1999 r. prof. S. Pytlas, dr J. Chańko i mgr T. Toborek byli jurorami konkursu wiedzy o *Ogniem i mieczem* Henryka Sienkiewicza i dziejach Polski w XVIII w.

Działalność kół terenowych i sekcji

W ramach OŁ PTH istnieją Koła Terenowe: w Pabianicach, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu oraz Tomaszowie Mazowieckim i sekcja: Dydaktyczna.

Sprawozdania z działalności przedstawiały w minionej kadencji: Sekcja Dydaktyczna oraz Koła Terenowe w Tomaszowie Mazowieckim i Piotrkowie Trybunalskim. Koła z Pabianic i Sieradza nie nadsyłały sprawozdań.

Koło w Sieradzu kierowane przez mgra Tadeusza Horbacza zorganizowało w 1998 r. odczyt dra habil. A. Głowackiego. Koło współpracuje z regionalnym czasopismem „Na sieradzkich szlakach”, ma zamiar włączyć się do prac nad monografią miasta..

Koło w Tomaszowie Mazowieckim kierowane przez mgr Andrzeja Kędzierskiego zorganizowało w okresie sprawozdawczym 11 zebrań członków. Koło działa bardzo aktywnie w miejscowym środowisku historyków i miłośników regionu.

Odbyły się dwie sesje naukowe:

1. *Drogi do niepodległości*, 6 listopad 1998 r. z referatami: mgra A. Kędzierskiego, *Obchody kościuszkowskie w Tomaszowie Mazowieckim w latach 1917-1918*, mgra J. Wojniłowicza, *Tomaszów Mazowiecki podczas I wojny światowej w świetle „Gazety Urzędowej Tomaszowskiej”*, mgra A. Wróbla, *Władze miasta Tomaszowa Mazowieckiego w pierwszych latach niepodległości 1918-1921*.

2. *Zbrodnia Katyńska 1940 - przyczyny, skutki, ofiary* - Tomaszów Mazowiecki 17 września 1999 r. (referat mgr J. Wojniłowicza, *Zginęli na Wschodzie. Osoby związane z Tomaszowem stracone na wschodzie wiosną 1940 r.*).

Doszło do opublikowania drugiego i trzeciego zeszytu *Tomaszowskiego Słownika Biograficznego*, ponadto wydane zostały: *Spis szkół i nauczycieli w Tomaszowie Mazowieckim w roku szkolnym 1938/1939*, opr. J. Wojniłowicz, Tomaszów Mazowiecki 1998 i katalog prasy tomaszowskiej (*Prasa tomaszowska 1907-1997. Katalog wystawy*, opr. J. Wojniłowicz, Tomaszów Mazowiecki 1998).

Koło w Piotrkowie Trybunalskim kierowane przez dra M. Dutkiewicza, przejawia w ostatnim okresie większą aktywność. Zorganizowano serię odczytów (Załącznik 2), odbyła się autorska prezentacja książki prof. dr hab. Cz. Grzelaka, *Kresy w czerwieni*, pokaz specjalistycznych komputerowych baz danych dla opracowania dokumentów w badaniach historycznych (prof. dr Andrzej Wałkowski, dr Bogdan Tropak). W 80. rocznicę odzyskania niepodległości odbyła się sesja naukowa (m. in. referat prof. dra habil. M. Bandurki, *Powstanie i organizacja guberni piotrkowskiej*).

Sekcja dydaktyczna (mgr T. Bednarowicz, dr J. Chańko, dr D. Meissner, dr E. Trzcńska,) współpracowała z Wojewódzkim Zespołem Egzaminów w ramach programu Nowa Matura. Zespół ogłosił w 1998 r., pod red. J. Chańko, pracę pt. *Nowa Matura z historii*⁴. Wspólnie opracowano w latach 1998-1999 zestawy tematów maturalnych, kryteria ocen i trzy edycje materiałów dotyczących egzaminów dojrzałości⁵. W 1997 r. PWN opublikowało zbiór tekstów źródłowych do ustnego egzaminu maturalnego, jego drugie wydanie wyszło w 1998 r. a trzecie w 1999 r.⁶.

⁴*Nowa Matura z historii. Tematy egzaminów pisemnych. Ogólne kryteria oceniania. Uwagi merytoryczne i metodyczne*, pod red. J. Chańko, Łódź 1998, ss. 203.

⁵*Matura '98. Materiały dla nauczycieli i uczniów. Historia*, pod red. D. Meissner, Łódź 1997, ss. 78; *Matura '99. Materiały dla nauczycieli i uczniów. Historia*, pod red. D. Meissner, Łódź 1998, ss. 112; *Matura 2000. Materiały dla nauczycieli i uczniów. Historia*, pod red. D. Meissner, Łódź 1999, ss. 96;

⁶*Historia. Teksty źródłowe do ustnego egzaminu maturalnego*, pod red. J. Chańko, wyd. 1-3, Warszawa 1997-1999, ss. 111.

Współpraca z instytucjami i organizacjami

OŁ PTH stale współpracuje z władzami Uniwersytetu Łódzkiego różnego szczebla. Największe znaczenie ma współdziałanie z władzami Wydziału Filozoficzno-Historycznego oraz Instytutu Historii, bowiem Oddział nasz uzyskuje znaczne wsparcie materiałowe i organizacyjne swych poczynąń ze strony tych instytucji, w Instytucie Historii mieści się siedziba Zarządu i w jego salach odbywają się posiedzenia naukowe, zaś kierownictwo Biblioteki IH UŁ umożliwia przechowywanie wydawnictw.

Współpraca z Archiwum Państwowym w Łodzi przybrała charakter instytucjonalny, na podstawie zawartej w 1998 r. umowy, Archiwum jest współwydawcą „Rocznika Łódzkiego”. Niezależnie od tego archiwisci nadal czynnie uczestniczą w wielu poczynaniach Oddziału.

Zarząd OŁ PTH działał w minionej kadencji w ścisłej współpracy z Zarządem Głównym PTH, dostarczając członkom Oddziału informacji o pracach ZG i inicjatywach podejmowanych przez PTH w skali kraju oraz przekazując materiały sprawozdawcze.

Warto zwrócić uwagę na życzliwość przedstawicieli władz administracyjnych: Wojewody Łódzkiego i Prezydenta Łodzi, wspierających finansowo i organizacyjnie sesje naukowe a zwłaszcza wydawnictwa Oddziału.

Ożywiły się kontakty z muzeami a zwłaszcza: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Muzeum Oświaty w Łodzi, muzeami w Brzezinach, Łęczycy, Sieradzu i Tomaszowie Mazowieckim. Nawiązana została współpraca ze Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej. Kontynuowane są wspólne przedsięwzięcia władzami administracyjnymi Brzezin, Główna, Łasku, Sieradza, Zduńskiej Woli, Zgierza oraz z towarzystwami przyjaciół miast (Łódź, Pabianice, Uniejów, Zgierz) . Utrzymywane są kontakty z Łódzkim Towarzystwem Naukowym, Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk oraz Oddziałem PTH w Kaliszu i Łęczyckim Oddziałem Towarzystwa Naukowego Płockiego.

OŁ PTH współpracuje w zakresie zagadnień dydaktyki historii z Wojewódzkimi Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi. Kuratorium Oświaty w Łodzi oraz Związkiem Nauczycielstwa Polskiego. Należy ponadto odnotować przedsięwzięcia podejmowane we współpracy ze Związkiem Sybiraków, Okręgową Komisją Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutem Pamięci Narodowej w Łodzi oraz Stowarzyszeniem „Rodzina Katyńska” w Łodzi.

Załącznik 1

**CHRONOLOGICZNY WYKAZ
PLENARNYCH POSIEDZEŃ NAUKOWYCH ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO**

1. 6 listopada 1997 r. - B. Petrozolin-Skowrońska, *Przez tą nocą* (promocja książki) (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
2. 26 listopada 1997 r. - uroczyste obchody 70. lecia powstania Oddziału Łódzkiego PTH z okolicznościowym referatem M. Nartonowicz-Kot (
3. 3 grudnia 1997 r. - T. Szarota, Niemcy i Polacy. Wzajemne postrzeganie i stereotypy (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
4. 8 stycznia 1998 r. - prof. dr hab. W. Roszkowski, *Główne problemy cywilizacyjne lat 90* (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
5. 14 stycznia 1998 r. - prof. dr hab. P. Wieczorkiewicz, *Dusza Rosji. Wokół książki Jana Kucharzewskiego „Od białego caratu do czerwonego”* (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
6. 18 lutego 1998 r. - dr K. Woźniak, *Rajmund Rembéliński. Sprawny urzędnik czy wizjoner?*
7. 25 marca 1998 r. - prof. dr hab. W. Caban, *Pobór rekruta i służba mieszkańców Królestwa Polskiego w armii carskiej w dobie Mikołaja I i Aleksandra II*
8. 30 marca 1998 r. - K. Ostaszewicz, *Sytuacja współczesnych Indian w społeczeństwie amerykańskim*
9. 1 kwietnia 1998 r. - R. Sakowska, *Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawskiego. Listy o Zagładzie* (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
- 10.20 maja 1998 r. - A. Dybkowska, *Jak dzisiaj pisać historię Polski?* (współorganizatorzy: PWN Oddział w Łodzi, Instytut Historii UŁ)
- 11.9 czerwca 1998 r. - mgr Z. Kozłowska, *Z aktualnych problemów reformy oświatowej*
- 12.25 listopada 1998 r. - dr G. Markiewicz, *Obraz Europy w publicystyce prasy warszawskiej (1864-1889)*
13. 24 lutego 1999 r.- dr J. Kita , *Wizerunek ziemiaństwa polskiego na łamach prasy pozytywistycznej*
- 14.31 marca 1999 r. - dr M. Adamczewski, *Problemy współczesnej heraldyki samorządowej województwa łódzkiego*
15. 22 czerwca 1999 r. - mgr Kowalska Anna, *Pielgrzymia polskiego podróż i pobyt w Ziemi Świętej (XIV-XV w.)*
- 16.18 listopad 1999 r. – posiedzenie naukowe poświęcone obradom XVI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich - Wrocław 1999 r.

- 17.3 grudnia 1999 r. – prof. dr G. Matwiejew, *Aktualne problemy rosyjskiego środowiska historycznego*
- 18.23 luty 2000 r. - dr hab. A. Szymczakowa, *Kryterium heraldyczne w badaniach genealogicznych*
19. 30 marca 2000 r. - T. Bogalecki, *Przewrót majowy w Łodzi*
- 20.22 maja 2000 r. – prof. dr N. Davies - spotkanie ze środowiskiem łódzkich historyków (współorganizatorzy: Wydawnictwo Znak, Instytut Historii UŁ)

Załącznik 2

**Wykaz odczytów i referatów wygłoszonych
poza siedzibą Oddziału**

(układ alfabetyczny według nazwisk referentów)

Prof. dr hab. M. Bandurka, *Powstanie i organizacja guberni piotrkowskiej*, Piotrków Trybunalski, 19 listopada 1998 r. (sesja naukowa 80 rocznica odzyskania niepodległości)

Dr J. Chańko, *Warsztaty z analizy tekstów źródłowych*, Radom, 21-22 lutego 1998 r.

Dr J. Chańko, *Prasa łódzka przed 1914 r.*, Łódź, Biblioteka Publiczna, Retkinia, 25 maja 1998 r.

Mgr K. Czernielewski, *Flotylla rzeczne Polskiej Marynarki Wojennej w 1939 r.*, Łódź, Łódzki Dom Kultury, 2 czerwca 1998 r.

Mgr K. Czernielewski, *Łęczyca w bitwie nad Bzurą*, Łęczyca, 8 maja 1999 r.

Mgr K. Czernielewski, *Bitwa nad Bzurą – barwa i broń wojsk polskich i niemieckich*, Łódź, Łódzki Dom Kultury, 8 maja 1999 r.

Dr M. Dutkiewicz, *Badania sondażowo ekshumacyjne na terenie lasu katyńskiego w latach 1994-1995*, Piotrków Trybunalski

Dr habil. A. Głowacki, *Przygotowanie przez NKWD deportacji ludności polskiej*, Sieradz, 22 kwietnia 1998 r.

Prof. dr hab. Cz. Grzelak, *Autorska prezentacja książki „Kresy w czerwieni”*, Piotrków Trybunalski

Mgr A. Kędzierski, *Obchody kościuszkowskie w Tomaszowie Mazowieckim w latach 1917-1918*, Tomaszów Mazowiecki, 6 listopada 1998 r. (sesja naukowa *Drogi do niepodległości*)

Mgr E. Leszczyński, *Kalendarium wydarzeń w Europie Środkowej i Wschodniej w okresie od stycznia do 17 września 1939 r.*, Tomaszów Mazowiecki, 15 września 1999 r.

Dr L. Olejnik, *Drogi do niepodległości*, Łęczyca, 16 listopada 1998 r.

Dr W. Roman, *Archiwalia katyńskie w zbiorach archiwów polskich* - Piotrków Trybunalski

Doc. dr R. Rosin, *[Walki o Łęczycę – wspomnienie wojenne z września 1939 r.]*, Łęczyca, 8 maja 1999 r.

Prof. dr hab. H. Stańczyk, *Autorska prezentacja książki „Od Sandomierza do Opola”*, Piotrków Trybunalski

Prof. dr A. Wałkowski, dr B. Tropak, *Pokaz specjalistycznych komputerowych baz danych dla opracowania dokumentów w badaniach historycznych* - Piotrków Trybunalski

Mgr M. Witek, *80. rocznica odzyskania niepodległości - najnowsze nabytki Archiwum Państwowego w Tomaszowie Mazowieckim*, Tomaszów Mazowiecki, 22 października 1998 r.

Mgr M. Witek, *Znane i nieznanne postacie z terenu obecnego powiatu tomaszowskiego*, Tomaszów Mazowiecki, 28 września 1999 r.

Mgr M. Witek, *Drogi do niepodległości*, Tomaszów Mazowiecki, 11 listopada 1999 r.

Mgr J. Wojniłowicz, *Tomaszów Mazowiecki podczas I wojny światowej w świetle „Gazety Urzędowej Tomaszowskiej”*, Tomaszów Mazowiecki, 6 listopada 1998 r. (sesja naukowa *Drogi do niepodległości*)

Mgr J. Wojniłowicz, *Nauczyciele rejonu tomaszowskiego straceni na wschodzie wiosna 1940 r.*, Tomaszów Mazowiecki, 15 września 1999 r.

Mgr J. Wojniłowicz, *Emilia Topas-Bernsztajnowa i jej artykuł o Tomaszowie z 1898 r.*, Tomaszów Mazowiecki, 15 grudnia 1998 r.

Mgr A. Wróbel, *Władze miasta Tomaszowa Mazowieckiego w pierwszych latach niepodległości 1918-1921*, Tomaszów Mazowiecki, 6 listopada 1998 r. (sesja naukowa *Drogi do niepodległości*)

Załącznik 3

**Wykaz
wydawnictw Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego
za lata 1997-2000**

1. „Rocznik Łódzki”, t. XLIV, 1997, ss. 314.
2. *Tomaszowski słownik biograficzny*, z. 2, Tomaszów Mazowiecki 1997
3. *Brzeziny. Dzieje miasta do 1995 roku*, pod red. K. Badziaka, Łódź-Brzeziny 1997, ss. 602.
4. *Łask. Dzieje miasta*, pod red. J. Śmiałowskiego, Łask 1998, ss. 608.
5. *Zgierz w dobie odzyskania niepodległości. Materiały sesji populernonaukowej z okazji 80. Rocznicy odzyskania niepodległości – 11 listopada 1988 r.*, pod red. J. Chańko, Zgierz 1988, ss. 32.
6. *Spis szkół i nauczycieli w Tomaszowie Mazowieckim w roku szkolnym 1938/1939*, opr. J. Wojniłowicz, Tomaszów Mazowiecki 1998
7. *Prasa tomaszowska 1907-1997. Katalog wystawy*, opr. J. Wojniłowicz, Tomaszów Mazowiecki 1998
8. „Rocznik Łódzki”, t. XLV, 1998, ss. 362.
9. O suwerenność państwową i narodową. W 80 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę (Materiały sesji naukowej. Łódź – 10 listopada 1988 r.), pod red. S. Pytłasa, H. Siemińskiego, Łódź 1999, ss. 230.
10. „Rocznik Łódzki”, t. XLVI, 1999 [druk: 2000], ss. 298.
11. *Tomaszowski słownik biograficzny*, z. 3, Tomaszów Mazowiecki 1999

Załącznik 4

**Laureaci i finaliści XXIV-XXVI Olimpiad Historycznych
z okręgu łódzkiego**

Olimpiada Historyczna	Laureaci (L) i finaliści (F)	Nazwa szkoły	Nauczyciel prowadzący
XXIV	Adam Bieszczad (L)	XXIX LO w Łodzi	Mgr Danuta Lewandowicz
	Beata Fastyn (F)	LO w Sochaczewie	Mgr Mirosław Szczepanowski
	Ewelina Klimowicz (F)	XV LO w Łodzi	Mgr Jolanta Piórkowska-Ponczonek
	Dominik Matusiak (F)	LO Poddębice	Mgr Andrzej Cieślak
	Justyna Przybyłek (F)	LO Sieradz	
	Ewa Pryczek (F)	II LO w Tomaszowie Maz.	Mgr Alina Gogół-Siniarska
	Katarzyna Synowiec (L)	I LO w Piotrkowie Tryb.	Mgr Wiesława Gal
	Bartosz Wojciechowski (L)	I LO w Piotrkowie Tryb.	Mgr Wiesława Gal
	Łukasz Zimicz (L)	LO w Skierniewicach	Mgr Teresa Mat(ł)ęcka
	Tomasz Źródlny (L)	I LO w Piotrkowie Tryb.	Mgr Wiesława Gal
XXV	Marcin Jabłoński (F)	II LO w Zduńskiej Woli	Mgr Mieczysław Mikołajczyk
	Ewelina Klimowicz (L)	XV LO w Łodzi	Mgr Jolanta Piórkowska-Ponczonek
	Julita Kubiak (F)	I LO w Łodzi	Dr Sławomir Telega
	Leszek Sobolewski (F)	LO w Opocznie	Mgr Jerzy Kądziała
	Marta Soniewicka (L)	Salezjańskie LO w Łodzi	Mgr Jacek Janik
XXVI	Anna Zawadzka (L)	XXXII LO w Łodzi	Mgr Jadwiga Sztraf
	Karolina Albrychiewicz (F)	LO w Łowiczu	Mgr Krzysztof Kaliński
	Piotr Rękawek (F)	III LO w Piotrkowie Tryb.	Mgr Maciej Pawłowski
	Kamila Szczepańska (L)	XXI LO w Łodzi	Mgr Barbara Baranowska
	Piotr Wilkoszewski (F)	LO w Łowiczu	Mgr Renata Ciesielska
	Dominik Wilmański (F)	LO w Poddębicach	Mgr Janusz Kosecki
	Karol Źakowski (F)	I LO w Kutnie	Mgr Andrzej Michałkiewicz

Marek Adamczewski, Jan Chańko